

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaja
1. in 15. dné vsakega
meseca na celi polí.

List za šolo in dom.

Veljá
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 10.

V Ljubljani 15. maja 1872.

Tečaj XII.

Uk o prirodopisu.*)

„Uk o prirodopisu ali naravopisu ima namen, učencem buditi veselje in ljubezen k naravi ali prirodi, in jih seznaniti z najbolj razširjenimi naravnimi telesi ali s prirodninami, ter jih voditi k bistremu, tankemu pazilu in znakovitemu popisovanju gledanih teles.“ Tako ukazuje učilni red, t. j. ukaz ministra za bogočastje in uk od 20. avg. l. 1870. Po tem ukazu tedaj je uk o prirodopisu zapovedan uk v ljudski šoli. Marsikterega ljudskega učitelja obhajala je nekaka skerb in celó nevolja, ko je prvič slišal, da bode se tudi v ljudski šoli podučevalo v prirodopisji; toda ko človek to stvar bolj na tanko ogleduje in premišluje, vidi, da je to čisto naravna — prava prirojena vednost, brez ktere človek med svetom živeti ne more. Poglejmo, kako so temu uku t. j. prirodopisu pognale perve korenine! Ko bi bili mi prišli tù sim zaperti v tami, ali, ko bi bili nas prinesli ali pripeljali spavajoče tù sim, gotovo bi bilo naše prvo vprašanje, ko bi se zbudili: Kje smo? In kar koli bi prvič videli, bi ogledovali in vprašali: kaj je to? čemu je to? Kedar koli prikaže se človeku kaka nova prigodba, neka moč ga sili, da vpraša o tej novi stvari, in ni popred miren, dokler ne pride stvari do korena. To je lastnina človeškega duha. Iz tega nagiba rodile so se po dolgem premišljevanji vednosti in razna znanja, — in ta nagib bode dalje še vodil človeka do večega lepšega spoznanja, in sam Bog vé, kje so temu lepemu nagibu postavljene meje, morda nikjer, ter so večne, kakor večni je duh človeški. Gotovo so bili enkrat časi, ko je človeški rod stopil iz zibelke in šel k prvim poskušnjam samostojnega djanja. Kamorkoli je pogledal, povsod mu je bilo vse novo, in ni se dolgo škodljivih stvari samo ogibal in z dobrimi se pečal, temuč jel je tudi prašati: kaj? čemu?

*) Govoril pri uč. besedi 1. t. m. A. P.

od kod? so vse te stvari, t. j. začénjal je pravilno misliti. Bolj čudna ko je bila kaka reč, bolj ga je mikalo, na tanko jo poznavati, in če ni mogel povsod pravega vzroka zadeti, je mrtvim rečem dajal žive podlage, t. j. vsem imenitnejšim prikazkom je mislil si skrivne delalce. Djal je, da nekdo megle po nebu podí, da iz skal vodo lije, da kdo dela cvetice in vse rastlinstvo. Vsa narava mu je bila polna delalnih duhov. Da vse to pride in se godí po natornih postavah, tega si misliti ni še mogel. Njegov um je bil za to še zeló preslab. Pa ne samo v prvih časih, zmirom je človek tak, da si zemeljske reči in prikazni rad razjasnuje z nadzemeljskimi vzroki. Zmirom je človek veroval v skrivne duhove, ki so delali v naravi, in še do današnjega dne se jih nismo znebili. Kakor pa je omika rastla pri ljudeh, zginjali so tudi osebni duhovi; človek se je vstopil višje nad naturo, in odmikal ji je bolj in bolj samostojno, dušno življenje. Čudno pa je pri zapazovanji narave to, da človek rad začénja tam, kjer so že drugi kako reč končno dognali. Kaže se, kakor da bi na svetu vse šlo v kolesu — konec je začetek. Da bi človek vendar s svojim premišljevanjem in s svojo učenostjo tako daleč pritiral, da bi bilo to, kar ima za resnico, v istini resnica, a ne sama prazna domišljija. — Kako pa vadimo učence, da naravo prav opazujejo, t. j. da se učé naravoznanstva? Naj poglobitno pedagoško vodilo je: Ravnaj vselej naravno — naravnost tako, kakor je človeškemu duhu in značaju primerno. Otrok naj stvari, ki jih vidi, naj pred prav ogleduje in na tanko prevdarja; po tej poti nabira si misli in z mislimi besede in popisovanje. Pravi zaumen pri kaki stvari je prva podlaga resničnemu razsodku. Otrok se mora vaditi, da vse, kar le vidi, pazno ogleduje in si o tem prave pojme prisvojuje. To se godí, ako se vadi pri vsaki stvari vprašati: kaj je to? čemu je? kaj mi koristi? kaj škoduje? Pravo mišljenje rodi prave občutke. Le tisti, kdor kako stvar umé, jo tudi čisla in občuduje. Čas, ki ga preživé otroci v ljudski šoli, naj obrača se ves v to, da se otroci vadijo misliti in pred vsem drugim, da se vadijo vsako stvar prav spoznati. Iz pravega spoznanja pride vse lepo in določno.

Ako človek gre pod milo nebo, mu pride v okó sto in sto reči, ki ga razveseljujejo. Tako je pri učencih. Ako kaj vidijo, skerbno vprašajo pri tej in uni stvari, in zbudi se jim veselje do narave. Radi opazujejo pomladi čversto zelenje, nježne cvetice, cveteča drevesa, zeleno polje, tamne tihe gojzde in vse rastlinstvo. Toda ne le rastline so, ki zanimivajo dečka, temuč tudi živali, ki ga domá in pri rastlinah radujejo. Vsa ta želja po naravoznanskem uku začénja se razvijati še le v šoli, kjer se po dobrem načertu učí naravoznanstvo, in sicer vselej tako, da se s tem naukom bistri um in žlahtni mlado serce. Naravoznanstvo naj učence vadi misliti pa pri tem tudi čutiti stvarnika in s tem se osrečevati.

Učenci, ki se v šoli prav učé naravoznanstva, so potem vse drugačni, kedar pridejo pod milo nebo. Deček pride čez dolgo zopet na zeleno trato, kjer je kot otrok si igral, lovil hrošče in metulje, kjer je nabiral cvetice in jih v šopku nosil domú svojim ljubim staršem, ali pa ko je ž njimi venčal znamenja svetih podob. Tù mu je vsa narava kot božji tempelj, in ako je še nepokaženega serca, prešinja ga neka čudna moč, sladki čut, ki ga ziblje v rajskih fantazijah. On vé da,

»Človeku dozorelo je drevo,
In njemu vklanja polno se klasovje,
In pridne čbelice le zanj beró,
Njegov je sad, in zernje in satovje.

Tud' nizki mah le njemu zelení,
V radóst njegovo rožice cvetejo,
In ak' zakladov skritih poželi,
V nar očji maternem se mu odprejo.

Ko pótna palca pade mu z roké,
Ko steka čas, slovo bo treba vzeti,
Še enkrat sivček rad na polje gré,
Še enkrat če se po natori ozreti.

Premišlja, zamišljuje, se solzí,
Natora ga tolaži in prerokuje:
Ne boj se, dragi sin, ostal boš ti,
Naj se 'kol tebe vse tud' v nič razsuje!

Zemljó sem célo ti zročila v last
In posihmal bi več ne bil ko cvétje?
Tud v smerti ostaneš stvarstva kralj in čast,
V naročji mojem najdel boš zavetje«.

Materini jezik v ljudski šoli.

(Konec.)

Učitelj naj že pri prvih vajah pri branji učencem kaže spol in število, toda brez vsega mehaničnega slovničnega razlaganja. Kedar učenci beró v abecedniku vajo **n**: „on, ona, ono“, naj jim učitelj koj kaže, da **on** pomenja njega — moškega ali moško osebo, **ona** njo ali žensko osebo, **ono** pa ne kaže na tanko ne njega, ne nje, temuč taka bitja, katerih spola prav za prav še ne porajtamo ali ne čislamo, n. pr. dete jagnje, kljuse . . . Tù naj se učenci vadijo v raznem govorjenji spol teh zaimkov rabiti, n. pr.: brat bere, sestra piše, dete spi. Ktero iz med besedi **on, ona, ono**, bodeš rabil namesto brat, sestra, dete? Če berem „one“, „une ni“, koga si tukaj mislim, njega ali njo? Če beremo: „imamo um“, ali govorimo tù samo od sebe moških, ali samo od sebe

ženskih oseb? Na koliko oseb ali reči mislimo, če pravimo **oni**, **une**? Če pravimo: „nima uma“, ali mislimo tû na kako posebno moško ali žensko osebo? Če pravim: „umemo“, od koliko oseb tû govorim? Povej besedo „umem“ v združbi z **on**, **ona**, **ono**! (on umé, ona umé, ono umé). Ravno tako tudi besedo „imam“! (on ima, ona ima, ono ima). Povej to od več oseb ali reči! (mi imamo, oni imajo, one imajo, oni imajo).

Tako naj učitelj pri vseh prvih vajah skozi in skozi vadi učence spola in števila, in prvič nič drugega iz slovnice. Ko učenci že dobro razumejo spol in število, naj se učitelj pri ponavljanju pri branji teh vaj prestopi na drugo slovnično stopnjo. Nobena reč v šoli ne škoduje naučenju toliko, kakor če učitelj hoče učencem vse na en mah v glavo vbiti. S tem, ker hoče in meni učitelj učencem mnogo povedati, jim naj večkrat nič ne dopové. Učitelj ne sme nikoli delati brez načerta. Pri vseh vajah pri branji si mora že popred zaznamovati, kaj hoče učencem v slovnici povedati, kaj na tej, kaj na uni stopnji izpustiti i. t. d.

Pred vsem tedaj naj si učitelj pri jezikovem uku prizadeva, da učenci prav mislijo. Vaje v naravnem mišljenju segajo vedno globokeje v slovnico. Učenec vadi se pravih zaumenov, pozna v stavku osebek in povedek, potem uči se stavke združevati in kako misel v vsej celoti izraziti, in vse to po tankih slovničnih vodilih. Kedar slovnico razume, vadi se tudi stavke razdelovati, t. j. od vsake besedice in o vsem kaj povedati. Take vaje razširjajo se na daleko in široko, in dajejo za vsa šolska leta dovolj gradiva. V začetku je nauk v jeziku samo v tem, da učenec kaj pripoveduje, k čimur ga silijo vprašanja ali lastni nagib, a kmali pride učenec na drugo stopinjo t. j. tje, kjer je radoveden, ukaželen, ter hoče vedno vse izvedeti. Izcimijo se tedaj pripovedke, prošnje in velewni izrazi in tako razni govori. Mali učenci malokdaj kaj vprašajo, in še komaj vprašanja razumejo; toda od dne do dne razvijajo se jim misli in čutila, in v tej meri postaja jim tudi jezik določnejši, pravilnejši in natančnejši. Nauk v jeziku pa še dalje sega, ter ogreva celó človeško serce in nravnost, kajti um mora ravnati se po vodilih resnice, ktera je ogledalo dobrega značaja.

Pri tem pa ima učitelj zopet sveto nalogo, da učence vestno vadi po pravi poti mišljenja. Učenci ne smejo nikoli govoriti kaj, kar ne razumejo. Vnanja stvar pri kaki reči je perva, potem še le notranja. Učitelj naj tedaj učence vadi, da svoje znotranje misli t. j. čutila vredujejo po vnanjih zaumenih in da tako to, kar čutijo znotraj, tudi z besedami morejo izrazovati. Človek, ki nima darú, da bi mogel svoje misli in čutila prav izrazovati, je le na pol omikan, akoravno veliko vé; kaj mu pomaga, če s svojimi vednostimi ne more teržiti? Vse to tedaj naj mislečaga učitelja vodi pri jezikovem nauku.

Branje v začetnici.

V začetnici se od otrok zahteva, da gladko, glasno, razločno beró, in da besede pravilno izgovarjajo in povdarjajo. Če ravno je to že precej, vendar se mora učitelju še naročati, da se prepriča vsikdar od svojih učencev, ako to razumejo, kar beró. Učenci morajo govoriti o vsakem stavku, o vsaki besedi in kratko o vsaki črtici, koja je v knjigah, vse naj razumejo. Razna berila učitelju dajejo dovolj prilike, da ž njimi ne doseže samo urnosti v branji, ampak da iz njih zajema mnogo mnogo nauk in znanosti.

Nektera berila imajo mnogo gradiva za kazalni poduk, ali saj učitelja napeljujejo, da vzajemno z branjem podučuje. To se pa zgodi, ako učitelj svojim učencem ukazuje, da vse osebe, reči in druge nauke, o kterih je v berilu govorjenje, vsestransko opazujejo. Gleda naj se na njih djanje ali stanje, na njih lastnosti in druge razmere in okoliščine.

Druga berila imajo v sebi to, da učence vadijo umno misliti in soditi. Tù naj učitelj učence napeljuje, da prevdarjajo, kaj je vzrok tega ali unega djanja, kakošen vspeh je imelo to ali uno delo, in kako bi se bilo kaj izteklo, ko bi bilo to pa to drugače. Sčasoma naj se učenci tudi vadijo razločevati namen od sredstva.

Berila imajo tudi namen, da se otroci v govoru in jeziku izobražujejo, kar se doseže z lepoglasnim branjem in s primernim, čednim govorom med učenci in učiteljem. Dobra vaja je, da učenci povedo berilo z lastnimi besedami.

Z nekterimi berili se lahko druží umeven poduk v raznih znanostih, ktere so podlaga daljnemu izobraževanju, postavim, posamesni pogovori o gospodarstvu, o naravoslovji, zemljepisji i. t. d.

Naj bolj naj se pa učitelj ozira pri branji na to, da iz beril, posebno iz pripravnih povesti, zajema nauke, s kterimi požlahtnuje otroška serca in v njih vzbuja pravo pobožnost in pravo pravnost.

Ker so berila raznega zapopadka, morajo se tudi razno obdelovati. Berila, kterih zapopadek je verski, naj ne bodo v to, da bi se otroci po njih le v mehničnem branji vadili. Vzvišenost značaja takih beril izključuje vse druge namene. Pri molitvah, ktere so v berilih, poprašuje marljivi učitelj tudi po tistih molitvah, ktere pri starših domá molijo. Te molitve naj jim popravlja, naj jih jim razlaga, da bodo razumeli, kar izgovarjajo. Nikdar pa naj učitelj ne izgovori, da so jih starši ali oskerbniki napak učili, marveč, da jih oni niso razumeli. — Pesniških sestavkov naj previden učitelj nikdar ne obravnava na dolgo in široko brez vsake mere. Tako drobljenje pripravi pesniške sestavke, kot celoto ob vso veljavo. — Povesti, v ktere so pravne lastnosti vpletene, naj učitelj naj pred pové s svojimi navadnimi pa ne preprostimi besedami. Če se tako

ravná, otroke zeló zanimiva, in potem veliko raje segajo po mičnih povestih. Posamesna berila naj se pa toliko časa vadijo, da jih večina otrok bere dobro, drugi pa brez bistvenih napak.

Samostalnost.

(Konec.)

Le lastno najden sklep je resnično znanje. Kdor se je že mlad vadil in učil samosvojno razsojevati, ter se ni silil izgovarjati ptujih sklepov in razsodeb, tako da bi ne bil pojma, kakor tudi njih razmer popolnoma razumil, ta je bil v resnici napeljevan k samostojnemu mišljenju, ja, ta je ob enem za samostojno delovanje vložil dobro podlago, kajti ne dá se tajiti, da se vsi sklepi ravnaajo po jasnem in živem redu naših misli.

Pa še na drugi strani vidno podučevanje jako pospešuje odgojevanje in izrejo k samostalnosti. Tako podučevanje učenca nekako sili in privadi, da je pazljiv, kar je prva stopinja pri gospodovanji čez samega sebe. Gospodovanje čez samega sebe pa je zopet naj bliža stopinja do samostalnosti, kolikor gospodarijo više dušne zmožnosti čez niže. Učitelj, kateri učence k pazljivosti napeljuje, je dosti pred unim, kateri ne umé učencev siliti k znotranji vdeležitvi pri naukih. To zahteva rečno in metodično ravnanje in skušnja, ktera učiteljevo osebo ob enem s spoštovanjem navdaja do njega samega.

Pazljivost, prisvoji se po kazalnem nauku, kateri učenca tako rekoč prisili, da z vsem svojim duhom kako določeno stvar premišljuje. Ravno tako prisvoji se tudi pridnost, kot vravnano delavnost za doverševanje določenega nauka nasproti nepotrebnemu opraviilu edino le s tem, da učenec delo, ktero od njega zahtevamo, v resnici samostojno in brez velikih težav radovaljno izveršuje. Razvidno je, koliko si po oživljenji in privadbi k pazljivosti in pridnosti pridobimo za izrejo k samostalnosti.

Čutenje, kteremu je jasno spoznavanje podlaga, je natorno čutenje, pred kterim je navadno mišljenje. Tù je treba vse odpraviti, kar bi mišljenje vtegnilo zadušiti, in si prizadevati, da se čedalje bolj vterja. Že dolgo prej, preden otrok more kaj redno misliti, so že v njem čuti zaupanja, ljubezni in spoštovanja! Učitelj naj jih skerbno žlahtni in varuje! Do otrok naj bode zaupljiv in ljubeznjiv, da bodejo tudi oni taki! Učitelj naj ne zapoveduje in ne prepoveduje le iz terme ali sebičnosti; ampak prizadeva naj si, da učenci spoznajo, da zahteva od njih pokorščino edino le za to, ker jim dobro hoče. Oskerbuje in oživlja naj tedaj vsa žlahtna čutila, in ako se kdo v svojem čustvu pregreší, zaverne naj ga pohlevno nazaj na pravo pot, in naj otroku kaže, da prej ko je

mogoče spozná svoj pregrešek! Tù ima podučevanje in strahovanje kaj obširno polje, da se doseže samostalno delovanje, in da se človek oprosti, gospodovanja čutnosti, ter se povzdigne čez sirovost in razuzdanost, v kateri tiči še celó v sedanji dobi veliko narodov. Res je, da človeka ne moramo kar na enkrat povzdigniti na stopinjo prostega samostalnega delovanja, ker to se godí po dolgi navadi, vendar odgojnik lahko to zeló pospešuje. K vsemu dobremu, kar se je otrok že v začetku vadi, le po natornih čutih, more se navaditi, da mu vse to po večkratnem ponavljanji postane navada. Da se pa v tem rad vadi, skerbimo za to, da združujemo s strahovanjem vselej le prijetne nasledke, neprijetne pa da odpravljamo. Pri takih vajah naj pa odgojnik nikar ne pozabi učenca v njegovih po nagonih dobrih nagnjenjih podučevati, ter v njem tako zavest oživeti, da čuje nad takimi nagnjenji in iz njih izvirajoča dela. Svetloba in luč v glavi, pomnoži gorkoto serca. Nič nravne čute tako ne vterjuje, kakor izveršeno delo, v katerem se otroku pokaže človek v vsi svoji nravni velikosti in vzvišenosti. Po njih naj mladenči in device dospejo do tega, da hrepené za uzorom, ter se tako pozdignejo do spoznanja, da nravna všečnost ni človeška, ampak le sreča. Zato pa naj otroci spoznajo, da je človek le za to na svetu, da se uri in poskuša v nravnosti.

Se vé, da v otročji starosti nihče ne dospè k pravi duševni in nravni samostalnosti; ampak še le v moški dobi, kateri se je že v otročjih letih z resnim mišljenjem in vedno pazljivostjo za njo pripravljaj in prizadeval. Šola pa more z naravnim naukom, s privado in z redom hrepnenje po samostalnosti jako polajšati in pospeševati.

Govekar.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

31. Kakor l. 1833 v Illyr. Bl. (Ausserord. Beilage . .), tako je l. 1848 o Metelčici protila zopet čerkarska pravda v „Politisch. Bl.“ (Extra-Beilage z. Laib. Ztg.). Kar je namreč dr. Bleiweis 2. in 9. avg. v rečeh slovenskega pravopisa po Novicah slovenski odgovoril Metelku, to prinese omenjeni list 17. avg. po nemški v imenu Slovenskega društva. Na to se, kdo bi si bil mislil! ondi tudi po nemški oglasi prvi, ki je pisariti jel o in v Metelčici (gl. 12, 29), stari borec g. J. Zalokar, tedaj župnik v Škocijanu pri Dobravi, rojstnem kraju Metelkovem. Avg. 31. spiše: „Noch ein Wort über die neue slovenische Orthographie“, in „Extra-Beilage z. Laib. Ztg.“ priobči ta spis 14. pa 21. septembra. Zdaj, pravi, ko je napóčila nam nova doba, ko se

vzbujajo Slovenci, lepi jezik slovenski vpeljava v šole in vradnije, zdaj naj bi učenjaki zedinjeni vbrali mu primerjen pravopis; Bohoričica je prepomanjkljiva, ravno tako Gajica, ki je tudi nelična in pokvarjena; toraj Metelčico, ktera naj se primerno vravná in oliká; ali pa, ako te ne, Cirilico samo, le Gajice nikar! V nekdanji abecedni vojski se je ta reč premalo mirno obravnávala; nasprotniki so le nekako razdraženi Metelčico kar zaverгли, češ „nočemo jih teh čerk, pa je“ itd. —

Metelko pa je vmes, svést si obljube v zboru učiteljskem. 11. majnika, da hoče razširiti svoje učeništvo slovenskega jezika (gl. 28, 61), „s svojimi hodnjimi rokami“ pripravljá v ta namen vgodne tvarine, in sad tega tihega delovanja je bil:

i) Anhang der Vorrede des Lehrgebäudes der Slow. Sprache vom Prof. Fr. Metelko. Fortsetzung der S. XIII angeführten älteren slawischen Denkmäler. S. XXXVII — LII.

V tem pristavku sta II. in III. Brizinski ali Karantanski spominek (I. je že Vorr. S. XIII — XVI v prvotni pisavi, v pocirilici in latinski prestavi) v pocirilici in po latinski (poleg Glag. Cloz.) jezikoslovno nekoliko prav dobro razložena, in natisnjena v sedaj navadni besedi, toda v Metelčici; razum tega „Ot Joana svetoe blagovéstvovanije — Evangelij svetaga Joana“ iz l. 1144 po Metelčici v nekdanjem in sedanjem jeziku, ter oznanilo bukev, ki so „v tém namenu naréčju primerjenem pravopisu“ na prodaj pri gosp. Leop. Kremžarji pod Trančo hišine številke 168. —

Ta spisec oznani Metelko sam, pa ne v Novicah, ampak v Illyr. Bl. 9. Sept.: „Für Freunde der Slowenischen Sprache“, in to oznanilo je sprejeto bilo tudi v „Mitth. d. histor. Vereins S. 55“. — V Novicah pa je bil naznanjen še le 1. novem. v 44 l., kjer o njem pod naslovom: „Staroslovenski spominki“ — spregovori Podlipski t. j. P. Hicinger, kateri je čerkarske pravde še učenec bogoslovec vdeleževal se precej goreče, sedaj pa učenik duhoven v Podlipi ne manj vneto boril se zoper Metelčico.

„Zveselilo nas je, piše Podlipski, ko so g. Metelko izdajo še dveh drugih spominkov od nekdanjih Friziških misijonarjev med Slovenci oznanili —; nekako užalilo pa nas je, ko smo namesti natisa po izvirnim spisu (Original) v roke dobili ga le po pravopisu imenovaniga gospoda; ravno tako, kakor de bi bil že tisti Korotanski Abraham, Friziški škof konec desetiga stoletja letá pravopis znal, ali kakor de bi bili g. Metelko sami ga slišali, kje je tisti polglasnik izrekel, ali tisti e s predglasečim i rabil . . . Nekdanjo besedo spoznati, to je želja njih, kateri se za slovensko slovstvo pečajo. Kje pa bo kdo mogel globokeje v staro govorjenje seči, ako se mu z unim pravopisam že naprej vsa sodba vzame? . . .

Kjer je pisano: „i česti ih pijem“ bi morebiti beseda „pijem“ bila vzeta za „pojem“ (pojemo); saj bi se z drugimi besedami bolj vkup zjelo in lahko, de so tudi kateri zmed Slovincov rekli: „piejem“ namesti „pojem“ kakor še zdaj Čehi. Dalje beseda „sničistve“ ni od seníce izpeljati, temuč od priloga „snik, snikav“ kar pomeni radovedniga (*curiosus*) kakor kaže g. Miklošič. Narobe je pred tudi „senica“ ali „snica“ od une besede izpeljano; „snica“ namreč bi bilo toliko, kakor „snikova tica (*avis curiosa*)“ . . .

Ene pa vendar ne moremo še zamolčati. Viditi je, kakor de bi g. Metelko svoj pravopis vender le še zmirej radi Slovenjim narodom prikupili; še so pred kratkim v njih imenu tudi nek drug gospod se za ta pravopis potegnili v dokladi nemškega Ljubljanskega časopisa. Pa naj rečejo od primernosti in lepote tega pravopisa kar koli hočejo, to ostane resnica, de v življenji ljudstev ni vselej to izbérati, kar je samo na sebi nar bolj primerjeno, ampak to, kar se nar ložej vpeljá. Z novim Gajevim pravopisom je mala teža, kar vpeljanje tiče, in z njim je na enkrat več Slovenjih narodov zedinjenih. — Če pa se kómu novi pravopis ne zdi dosti lep zavoljo kljuk nad *s, z, c*: naj pa namesti kljuke greško kačico (*circumflexus*) nasvetva . . . De je pa na čerke včasih vender kakiga risa ali kljukice treba, namesti de bi se povsod nove čerke kovalе, pokaže ravno imenovani pristavek slovnice; zakaj skorej v njem jih nič manj ni najti, kakor v kakim natisu po Gajevi šegi . . .

Sicer hočejo zdaj g. Metelkotovimu pravopisu več prijatlov dobiti, ker pravijo, de bodo polglasnika manj rabili. To tudi prav storé, zakaj nikjer na Slovenskim se polglasnika toliko ne sliši, kakor ga pišejo . . . Dalje *e s* predglasečim *i*; *o* . . . Vender, ako bomo hotli vsako spremembo glasú še tako majhno natanjko v pisanji zaznamnjati, ne vemo, kam se bo po takim prišlo. Oči in ušesa niso en ud, temuč dva razločna . . . Vsak jezik se po poslušANJI nar bolj popolnoma nauči; ravno tako se bodo tudi slovenskiga ptujci več mogli po govorjenji učiti, kakor po samim branji. Če je pa komu Cirilica z vsimi svojimi ovinki toliko všeč, ne vémo, kje se bodo Slovéni še té učili, sej so abeced že siti.

Pa pustimo prazne prepire nastran. Treba je, de Slovenci vkup deržé; in en pravopis že sploh sprejet naj bo znamenje edinstvi, namesti de bi tukej ta tamkej ta pravopis bil le priložnost razprtja. Tudi kdaj se bomo kaj naučili, ako bomo večno v abecedo dregali“?

Na te precej vročinske besede ne reče Metelko o pravopisu nobene; vendar jezikoslovec — nikakor à la Marko — dá koj v 45. l. „Opombo k sestavku Staroslovenski spominki“:

De bi naši slovarji, ki pridno besede pobirajo, tudi negotovih in prenašlo verženih iz sestavka prejšnjiga lista pod nadpisom »Staroslovenski spo-

minki« ne pobrali, se mi zdi potrebno dati naslednje kratko zjasnjenje. Onda je rečeno: »Sničistveni od senice izpeljati, temuč od priloga snik, snikov kar pomeni radovedniga (curiosus), kakor kaže g. Miklošič«. — Ali kdor prav pogleda (Radices p. 84), bo vidil, de g. Miklošič ne reče, de je »snik« prilog, tudi ne reče, de »snik« ampak de »sničav« radovedniga pomeni, pa tudi ne pové, kakor sicer veči del pri drugih besedah, kje se beseda »snik« še najde, ki je v svojih bogatih nabirah nimata ne Dobrovski ne Kopitar. Dokler pa ni spričano, de se beseda v starih bukvah najde, se sme soditi, de je nova; iz nove besede pa stare izpeljavati, bi bilo napak. Sníčav je pa stara beseda, in de radovedniga pomeni, nam je iz bukev leta 1824 prvi izkazal g. Šafarik; lépa hvala mu budi! S to opombo želim odverniti, de bi se nam zmota, ki je v povédaním sostavku iz negotove besede »snik« izpeljana in na ondi vpervič izmišljene »snika, snikov« i. t. d. natvezena, v kake bukve ne vrnila.

Metelko.

Miloserčnost do živali.

Društvo za varstvo živali na Štajerskem izdalo je lične tablice za mladost, kateri se miloserčnost do živali priporoča. Ker je neusmiljeno in nečloveško, ako kdo živali terpenči, in ker mora učitelj tudi v tej zadevi učence podučevati in opominjati, naj „Tov.“ te lepe nauke, o varstvu živali, tudi vslovenski besedi podá našim šolam. Ti so:

1. Živali so božje stvari. Bog ti jih je dal v veselje in korist. Hvali Boga za to njegovo modrost in dobroto, in spoznavaj in ceni vedno bolj, kaj ti živali koristijo.

2. Ne prizadevaj brez potrebe nobeni živali bolečin, kajti žival občuti bolečine kakor ti.

3. Živali smeš sicer moriti zavoljo hrane, ali pa, ako ti škodujejo; moraš jih toda ugonobiti kolikor mogoče hitro in kolikor mogoče tako, da jim prikrajšaš bolečine.

4. Domačim živalim dajaj potrebno kermo, in strezi jim; kajti one so tvoje koristne služabnice. Nikdar ne imej živali, katerih ne moreš dovelj živiti.

5. Vprežne živali ne smeš čez mero napénjati, in ne muči jih z nagajanjem, tepežem, ali da jih pustiš stati v vročini ali v mrazu, in ne tirjaj več od njih, kolikor zmore njih moč.

6. Ako moraš kako žival kaznovati, ne stori tega v hudi jezi in strastno, kajti žival ni z namenom grešila, ampak ravнала je le po svojem naravnem nagonu.

7. Ljubih in koristnih tic pevk ne smeš niti loviti niti moriti, tudi njih gnjezd ne razdirati; to bi bila krivica Bogu in ljudem.

8. Bolnim in terpečim živalim lajšaj njih bolečine, kolikor je v tvoji moči.

9. Ako vidiš, da kdo živalim po nepotrebnem bolečine dela, opominjaj jih in zadržuj.

10. Tudi pri živali nikoli ne pozabi:

»Kar hočeš, da se tebi ne stori,
Ne stori tega drugim tudi ti!«

Iz šole za šolo.

Stavki za vaje. Naj višja dušna človekova moč je um. Um človeku daje zmožnost, da svojega duha vedno bolj izobražuje, in se tako popolnomasti približuje. Neomikani človek znotranji svet vsega dobrega in pravega, lepega in žlahtnega le malo more poznati; kolikor bolj pa človek izobražuje svoj um, toliko bolj se mu odpirajo dušne oči v višjo naravo.

Zgodovina je prava učenica. Kaže nam, kako je človeški rod po božji previdnosti prišel iz tamne nevednosti k svetlobi pravega spoznanja; kaže nam, kako spremenljivo in minljivo je vse na svetu in kako stano vitno je vse, kar je pravo, žlahtno in lepo; pelje nas na sled božjih potov, nas zagotavlja, da se bode tudi prihodnost razvijala tako, kakor ji bode zapovedoval večni vladar.

Nevošljivost se naj lažje odpravi, ako se ne porajta. Podobna je iskri, ki je padla od velikega ognja; ako je ne piháš, sama ugasne. Misli in besede so cvetje; dela pa so živo sadje. Kakor bleskajoči biseri so žlahtne misli v čistem srcu; beseda daje jim lepo oblačilo, djanja pa krasni venec.

Solnčna ura služi nam le tako dolgo, dokler solnce sije; zapusti pa nas, kakor hitro se nam skrije rumeno solnce. Prijatelji na videz delajo tudi tako. Dokler nam sije solnce zlate sreče, so pri nas; ako pa prideró k nam oblaki nesreče, nam se odtegnejo.

Popisi. Vinska terta. Človeku je želja priraščena, da bi si življenje rad prijetno delal. Ni ga kraja na zemlji, kjer bi si človek ne bil preskerbel tega ali unega, ki mu preganja skerbí. Vino ima to lastnot, da razveseljuje človeško serce, da preganja skerbí in navdušuje duh z novo serčnostjo. Zmerno vžito vino prijetno napenja vse strune človeškega duha; nezmerno vžito pa stori, da človek stopi čez prag svojega ozko zagrajenega bitja, in pade v globočino živalske ostudnosti. Vinsko terto je sadil, kakor nam pripoveduje sv. pismo, že Noe. Sedaj terta raste po vsi zemlji; samo čez 50° širokosti in med krogi solnčne vernitve se ne dá saditi. V vročih krajih raste terta le na hribih. Terta ne sterpi ne prehudega mraza, ne prehude vročine. Če se terta ne obrezuje, zraste zeló velika. Pravijo, da je bila na Francoskem terta, ki je bila debelejš kot mož čez pas, in je na leto dajala po 350 steklenic vina.

Šolsko obzorje.

Iz Notranjskega. (Stradajoči učitelji.) Iz okr. uč. knjižnice v Postojni prejeli smo te dni v prilogi med mnogimi šolskimi časopisi, sledeče važno vprašanje: »Kedaj se bode vendar kranjskim učiteljem njihova pičla plača zboljšala? Ob enem se pravemu odgovorniku te zanemive uganke obeta posebna častna stopnja v službi. Različni kratki odgovori na to vprašanje so se mi zdeli zelo nedoslednji; nekteri trdijo, da se nam bode plača zboljšala o sv. »Nikoli«, drugi, da to še ni v zvezdah zapisano i. t. d. Nadjati se pa smemo, da temu ne bo tako; kajti, akoravno učitelji dobro vemo, pa še hujše čutimo, da se nam mila zarija boljše bodočnosti v sedANJI dobi še ne kaže, da sedanje ukvarjenje z uč. plačo so le prazne pretveze na očitve, je vendar upati sčasoma zadatnega vspeha. Šolske oblastnije same se bodo mogle krepko prizadevati to zadevo drugače ukreniti, ako bodo hotele zahtevati, da se bodo šolske postave v vseh točkah djansko izpolnovale. Zakaj bi se nadepolni mladenčji v sedanje razširjene izobraževalnice za učitelje vabili, in zakaj bi se s subvencijo podpirali, ako bi bili naposled prekanjeni, ko bi mogli učiteljsko, orgl. in mežnarsko službo opravljati za malovredno plačilce, ktero bi si morali še posebej sami z beračenjem po hišah izprositi. Koliko časa se bode še z mirno vestjo gledalo za najboljšimi uč. močmi, ko so učitelji čezdalje bolj prisiljeni z britkim srcem zapuščati ljubo domovino ter iti s trebuhom za kruhom! Bode li pri prostem narodu opravičeno ostalo krivo mnenje onih, kateri se mu hlinijo še s tem prikupiti, ko svojevoljno trdijo, da tisti učitelji, kateri niso z dosedanjimi razmerami zlasti pa z mežnarsko službo in njenimi dohodki zadovoljni, niso za našo rabo in da naj le odlazijo? Prav po njihovi volji bi bilo, ako bi se zgoditi vtegnilo, da bi v deželi ostali samo škripači in mežnarji. Vidi pa se, da se je jelo prosto ljudstvo že zavedati, da mu je po dobrih učiteljih zelo žal, da vé tudi ceniti njihove zasluge, njihovi blagi trud in neprestano delovanje, akoravno dobro vé, da ga po zasluženji dostojno ne plačuje; zaradi tega ga pa tem bolj miluje, ko še vidi, da se njegovi višji predniki tako ubogo malo brigajo za njega. Gotovo bi bila vsaka občina, katera se s svojim dobrim učiteljem navadno rada ponaša, veliko bolj zadovoljna, ko bi ga videla, da more lahko pošteno shajati, ako bi mu bilo treba tudi še kaj več privreči, kakor pa da ga milovaje gleda malo pristojna postranska dela opravljati, s pripognjenimi očmi svoj kervavi pičli zaslužek beračiti, ter verh vsega tega njega in njegovo družino v veliki revščini neusmiljeno stradati. — Odgovor na to daljno vprašanje sedaj pripuščam onim, katerim je ljudska omika, blagostanje in napredek v resnici mar, ter stavim drugo bližnje vprašanje: Kdo bode nas učitelje na notranjski Pivki letošnje hudo leto preživel? Komaj smo zimo prebili, se nam serce žalostno terga ter glava meša polna skerbí za vsakdanji živež, če premislimo, kaj da bo še le do jeseni, ker nimamo ne živeža, ne denarjev in nikakoršnega kredita; kajti na golo učiteljevo brado se dan danes ne upa dolgo in mnogo, ker se ne pričakuje gotovega povračila, če je učitelj še tako pošten plačnik. Znano je namreč, da smo tukajšnji učitelji v jeseni zbog zelo slabe letine malo več kot nič bodisi v denarji ali v beri nabernjali, tako da moramo sedaj terdo stradati, ker živi ne moremo v jamo. Jeli to britko!

M. J.

Dostavek vredništva. Pobira se za stradajoče na Dolenskem in Notranjskem, in mnogo lepíh darov se je že nabralo in razdelilo med siromake, — a nismo še slišali, da bi se bila ktera dobrotljiva roka nagnila k zapuščenemu učiteljskemu stanu v teh krajih, kjer marsikterega

učitelja — ob enem družinskega očeta — tare naj britkejša revščina in to morda na skrivnem in pri naj zvestejšem spolnovanji njegovih svetih dolžnosti. V imenu sramežljivih teh ubožčkov prosimo blaga keršanska serca: Usmilite se tudi ubogih učiteljev!

Iz Grahovega. V zadnjem listu »Uč. Tov.« smo brali, da je gospod gimnazijalni prof. Fr. Krašan v Kranji daroval društvu »Šola« 3 slov. globuse z blagim namenom, da naj se razdelé revnim šolam po razsodbi »Šolinega« odbora. — Odbor »Šole« je tukajšnji šoli naklonil ta lep dar, ter nam poslal eno oblo zemljevida, za kar se blagemu gospodu darovatelju in društvu »Šole« javno zahvaljuje

Leop. Božič, nadučitelj.

Iz Ljubljane. Posnetek iz vodil za veliko razstavo l. 1873. na Dunaji.

I. Razstava bode obsegala 26 skupin, in sicer pridelke in izdelke: 1) Rudarstva in plavžarstva; 2) kmetijstva, gozdarstva, vinoreje, sadjereje in vrtnarstva; 3. kemične izdelke; 4. hrano ali živež kot obrtnijske izdelke; 5. klekovino in tkanino, obleko; 6. usnjarijo in obrtne izdelke iz gumilastike; 7. kovinske izdelke; 8. les in leseno robo; 9. izdelke kamenene, prstene in steklene; 10. drobno blago; 11. papir; 12. izdelke pisarske in risarske umetnosti; 13. stroje (mašine) in vozila; 14. znanstveno orodje; 15. godbeno orodje; 16. vojaške stvari; 17. mornarske reči; 18. stavbstvo in zemljemerstvo; 19. meščanske hiše z notranjo opravo in lepotijami; 20. kmečke hiše z opravo in orodjem; 21. narodne hišne stvari; 22. razkaz koristi muzejev in umetnih obrtnij; 23. cerkvene umetnije; 24. reči umetnosti in umetne obrtnije prejšnjih časov, razstavljene od prijateljev umetnosti in nabiralcev (*Exposition d. amateurs*); 25. podobarstvo in malarstvo sedanjega časa; 26. pripomočke šolstva, odgojiteljstva in izobraževanja.

II. Razstava se bode 1. dné maja 1873. leta začela in konec oktobra istega leta končala.

III. Vsak, kdor misli v razstavo kaj poslati, mora se od 1. dné maja letošnjega leta začeni, zadnji čas pa do 1. dné julija pri deželni razstavni komisiji ljubljanski oglasiti. Za oglase se dobodo posebni listi (formulari) pri deželni komisiji v Ljubljani; vsak razstavec mora tak oglasnik v vseh njegovih verstah na tanko izpolniti.

IV. Potem, ko se v razstavi za posamezne grupe potrební prostor odloči in se vsakemu razstavcu pripustljiv prestor na tleh ali na stenah odmeri, bode se vsakemu avstrijskemu razstavcu do 31. dné oktobra letošnjega leta v imenu glavnega vodstva razstavno pismo dalo, to je potrjenje, da je njegov oglas sprejet, s tem potrjenjem se bode pa razstavcu ob enem tudi naznanila njegova razstavna številka, razstavno mesto (park, obrtnijska palača, mašinska dvorana) in koliko prostora da dobí na tleh ali ob stenah.

V. Od razstavcev se bode pobirala mestnina, to je plačilo za mesto ali prostor; kjer bodejo razstavili svoje reči. Ta mestnina bode znašala za vsak štirjaš meter (to je 10 dunajskih štirjaških čevljev stare mere): a) v obrtnijski palači v pokritem prostoru: na tleh ob stenah po 6 gl., na steni po 3 gl., na tleh za prosto stoječe reči brez ozira na njihovo visokost po 12 gl. — b) Na dvorišči obrtnijske palače po 4 gl. — c) V mašinski dvorani v zaprtem prostoru: na tleh po 4 gl., na steni po 2 gl. — d) V parku: zunaj 1 gl., na prostoru, na razstavčeve stroške kriter, po 3 gl.

Štirjaški meter prostora na tleh v poslopjih daje le pravico na en meter prednje strani (fasade). Vsak razstavec zadobi s pridobitvijo stene se tikajočega prostora na tleh v obrtnijski palači pravico, rabiti dotično steno do $1\frac{1}{2}$ metra (4 čevlje in $\frac{7}{10}$ stare mere) od tal navzgor. Ako razstavec zahteva še kaj več višine, se mu bode mestnina po zgorej navedeni tarifi izmerila.

VI. Napravljalci skupnih razstav domačega drobnega blaga zamorejo v posebno ozira vrednih primerljajih od glavnega razstavnega vodstva dobiti znižano mestnino; tudi razstavna deželna komisija bode kar je mogoče gledala na to, da se stroški v prid skupnih razstav prihranijo.

VII. Razstavci onih reči, ki zadevajo podobarsko ali slikarsko umetnost in razložbo „des amateurs,“ nimajo plačevati nikakoršne mestnine za prostor na tleh ali stenah.

VIII. Južna in Rudolfova železnica ste za vožnjo razstavnih reči dovolili znatno znižano vožnino.

IX. Ves razstavni prostor se spoznava za prosti tabor pod milim nebom, to je za colnine prosto skladišče. Tudi reči, ki zadevajo avstrijsko državno samoprodajo, se smejo brez zadržka razstavljati.

X. V prvem oklicu je bilo že omenjeno, da je dopisovanje med razstavci in razstavno deželno komisijo poštne prosto. Neogibno potrebno je le to, da se na pismo postavi imé dopisnika in pa besede: »Velika razstava 1873. leta, po službenem pozivu«.

XI. Razstavljene reči se smejo le po posebnem dovoljenji glavnega vodstva iz razstave vzeti pred koncem njenim.

XII. Precej po končani razstavi po 31. dnevu meseca oktobra 1873. leta se morajo razstavniki lotiti odprave in nakladanja svojih razstavljenih reči. Vse to mora storjeno biti pred 31. dnevom grudna 1873. leta.

XIII. V razstavo se ne vzamejo take reči, ki se razpočiti utegnejo in ki so nevarne zaradi ognja. Vinski cvet (špirit) in olje, razjedne in druge stvari, ki bi druge razstavljene reči poškodovati utegnile, prejemajo se le v trdnih, za ta namen pripravljenih posodah srednje velikosti. Vžigalne kapice, stvari umetnega ognja, vžigalni klinčki in enake reči smejo se le v posnemku brez dodane vnetljive robe razstaviti.

XIV. V razstavo se ne vzame nič, čemur ni priložen dopustni list dotične deželne razstavne komisije.

XV. Stroške za vožnjo razstavnih reči, za prejemanje in izkladanje, kakor tudi stroške za razstavljanje in nazajpošiljanje in vse drugo plačajo razstavci.

XVI. Razstavne reči se sprejamejo v razstavo od 1. dne februarja (svečana) do 15. dne aprila (malega travna) 1873. leta.

XVII. Razstavi namenjeno blago se mora tako-le adresirati in zaznamovati:

V. R. 1873. *Dunaj.*

C. k. glavnemu vodju velike razstave 1873

na

Dunaji.

Razstavno mesto (obrttnijska palača, park ali mašinska dvorana).

Imé ali firma razstavnika

Dežela in kraj

Skupina

Številka vsacega kosa

(Na primer: $\frac{6}{1}$ ali $\frac{6}{2}$; številka pod čerto pomeni redno število posameznih kosov, in ona zgor črte naznanja skupno število kosov.) Če se naredi velika

kišta in v njo dene več manjših, mora blago vseh teh manjših kištic pod eno in isto skupino spadati.

XVIII. Če se potrebuje moč, koja mašine goni, se bode dala razstavnikom brezplačno.

XIX. Vse reči bodo se razstavljale pod imenom dotičnih pridelovalcev ali izdelovalcev. Z njihovim dovoljenjem smejo tudi imeti napis imena trgovca, ki jih prodaja. Prav je tudi, ako razstavniki svojemu imenu in svoji firmi tudi dostavijo imena tistih oseb, ktere imajo za razstavno reč posebne zasluge, bodisi po iznajdbi, ali po risanju, ali po modelu, ali z nenavadno priročno izurjenostjo.

XX. Razstavniki so naprošeni, da na razstavnih rečeh zaznamovajo ceno in kraj, kjer se razstavljen reč prodaja.

XXI. Razstavnikom se pripušča zavarovanje razstavnih reči zoper škodo po požaru. — Glavni vodja bode po moči skrbel za to, da se bode čuvalo nad razstavnimi rečmi, vendar ga ne zadeva nikaka odgovornost.

XXII. Razstavniki morajo na lastno nevarnost in svoje stroške sami ali po svojih opravnilih skrbeti za poslanje, sprejem in razkladanje v razstavo danih reči, potem za vgotavljenje tega, kar je v enem ali drugem zaboji, dalje za razstavljenje, čuvanje in nazajpošiljanje razstavnih reči; toda le takim opravnikom se bode to delo dopuščalo, kteri so se pri glavnem vodju za pooblastence deželne razstavne komisije ali dotičnih razstavnikov izpričali.

XXIII. Glavni vodja bode po svoji moči razstavnikom, ako zahtevajo, za izpeljavo razstavnega dela naznanil podvzetnike, kteri so se pri njem oglasili; za njihovo opravilo pa on nikakor dober ne stoji; sicer je pa razstavnikom tudi na voljo dano, izbirati si podvzetnikov in delalcev po svojih mislih. Deželna razstavna komisija bode, ako kranjski razstavniki to zahtevajo, jim na znanje dala podvzetnike od državnega ravnatelja naznanjene ali tudi kake druge, tukaj znane opravnike.

XXIV. Vsak razstavnik ali od njega pooblaščen opravnik dobí brezplačno vstopnico za vstop v razstavni prostor. Opravnik, kterega več razstavnikov postavi, ima pa le pravico na eno brezplačno vstopnico.

XXV. Zoper odločbe deželne razstavne komisije se sme razstavnik pritožiti pri glavnem vodju; razen tega slučaja pa razstavniki ne smejo se neposredno obračati do glavnega vodja, ampak vselej le do deželne razstavne komisije.

XXVI. Pridelkom in izdelkom razstavnikov, kteri se podvržejo razsoji mednarodnega sodišča, — kar pa se mora posebej povedati — in ktere to sodišče pohvale vredne spoznava, se bodo dala poslavljenja, in to v svetinjah ali pa častnih diplomah:

A) Za dela obrazivne (slikarske, podobarske) umetnosti se bodo delile »svetinje za umetnost«.

B) Za druge razstavljene reči pa sledeča slavila: a. Razstavniki, kteri so se že prejšnjih vesoljnih razstav vdeležili, za napredek, kterega kažejo njihovi zdaj razstavljeni pridelki in izdelki po zadnji vesoljni razstavi, kamor so bili poslani, dobijo svetinjo pod imenom: »svetinja za napredek«; b. razstavniki, kteri prvokrat kaj v to razstavo pošljejo, dobé v priznavo svojih zaslug na narodno-gospodarskem ali tehničnem polji »svetinj za zasluge«; c. vsi razstavniki, kterih izdelki in pridelki gledé na barvo, obliko in sploh vnanjo opravo zadostujejo zahtevam današnjih naya in seg imajo vrh tega pravico do »svetinje za všečnost«; d. tudi se bodo kakor v prejšnjih razstavah dajale častne ali pohvalne diplome.

- C) Sodelovalcem, kateri so po naznanilu razstavnikov bistveno pripomogli k izboljšanju ali oplešanju pridelkov in izdelkov, se bodo z ozirom na to dajale »svetinjne za sodelalce«.
- D) Zasluge, ktere so si posamezni možje ali cele skupščine (družbe itd.) za povzdigo narodne omike, za narodno gospodarstvo ali po posebni skrbi za duševni, moralni in materialni blagor delalcev zadobili, se bodo pripoznale s posebnimi »častnimi diplomami«.

XXVII. Izvrševalni odbor deželne razstavne komisije v Ljubljani bode po svojem poročevalcu c. k. prvem vladnem svetovalcu knezu *Metternich-u* na vsa razstavo zadevna vprašanja prav rad pismeno in ustmeno odgovarjal in dotične reči pojasnoval. Kdor z njim govoriti hoče, naj se razen nedelj in praznikov, od 12. do 3. ure popoldne do njega obrne v pisarnico, ki jo ima no novem trgu št. 219 v 1. nadstropji.

— Slov. učiteljsko društvo je 1. t. m. obhajalo pomladanski praznik na Vižmarjih (v Šent. Vidu) nad Ljubljano. Verstili so se govori, petje i. dr., in s tem so se končali podučni in zabavni društveni večeri v letošnjem šolskem tečaju.

— Binkoštno nedeljo napravijo ljubljanski učiteljski pripravniki v Kranjski čitalnici besedo v podporo stradalajočim Dolencem in Notranjem (morda tudi ubogim učiteljem v teh krajih), in sicer s tem-le programom: 1) »Zvezna«, poje zbor; 2) govor, gov. g. A. Perc; 3) »Moja rožica«, čveterospev; 4) »Želje«, samospev za bariton, poje g. J. Žerovnik; 5) »Zvezda«, zbor s samospevom za bariton, poje g. J. Medic; 6) deklamacija, deklamuje g. B. Hočevár; 7) komični tercet; 8) »Pred durmi« in »Darilo«, samospev za tenor, poje g. A. Razingar; 9) »Slovo«, poje zbor; 10) »Pravda«, vesela igra v enem djanji. Napeve je zložil g. A. Nedved; samospeve spremlja iz posebne prijaznosti gospodičina K. Jugoviceva. Vstopnina je 40 kr. Začetek je ob 8 uri zvečer.

— »Vorstadt Zeitung« na Dunaji je razpisala darila za naj boljši odgovor na pedagoško vprašanje: »Kakošna naj bode vzreja ženske mladosti, da bi ta zadostovala prihodnjemu namenu v meščanstvu, v obertništvu in v družinski sreči?« Na ta poziv nabralo se je mnogo spisov, in med temi dobil je spis našega tovarša g. Jan. Zima-ta tudi drugo sreberno darilo. — Pri tej priliki ne moremo drugače, da tudi našim domačim učiteljem želimo takega moža, kateri bi včasih v našem listu razpisal kako enako pedagoško vprašanje z darilom, ker s tem bi se domača pedagogika in sploh delovanje pri učiteljih zelo pospeševalo.

— Ljubljanski mestni odbor je v seji 7. t. m. 11. mestnim učiteljem dovolil vsakemu po 100 gold. doklade za letošnje leto. Tako naj bi storile tudi druge srenje na Kranjskem, in učitelji bi lažeje čakali rešitve zakasnjeneega vprašanja o njihovi plači.

Premembe v učiteljskem stanu na Koroškem: Postavljeni in prestavljeni so gg.: Jože Vončina, učitelj v Getenicah na Kranjskem, v Škočjiddol; Ljudevit Tronneger, iz Raibelnja v deško šolo v Beljak; France Česnik iz Idrije na Kranjskem v Vorderberg; Ivan Lepušič iz Štajerskega za poduč. v Greifenberg; Matilda Šteiner za zač. učiteljico v Eberndorf.

Na Kranjskem: Fr. Pápa iz Cérknice v Kočevje; Jožef Vovk za poduč. v Cérknico; Simon Meglič iz Planine v Ljutomer na Štaj.; L. Božič, nadučitelj v Grahovem in Jan. Papler, uč. v Polhovem Gradcu sta za terdno postavljena; L. Abram, nadučitelj v Sodražici in Ig. Božič, naduč. v Loškem potoku, sta z dovoljenjem okr. šol. sveta v Kočevji, s službama menjala.